

*ter nagedachtenis aan mijn moeder
die mijn kennis van het Westbra-
bants steeds levend gehouden
heeft.*

Over schuilgaande medeklinkers en hun sporen

Spreken is een uiterst gekompliceerde bezigheid, zó gekompliceerd dat je er maar beter niet bij stilstaat, op gevaar af anders de grootste brokken te maken. Pas als er iets mis gaat, bijv. doordat iemand vanwege een bepaald letsel ineens niet meer kan praten, moet het ons wel opvallen wat een kunst het blijkbaar is, de woorden op een rij te krijgen. Maar ook het vormen van een woord of zelfs een enkele spraakklank is een proces waarbij een groot aantal ingewikkelde activiteiten komt kijken, die zich bovendien in een duizelingwekkend tempo voltrekken.

Het begint bij onze hersenen, die een opdracht geven een bepaalde spraakklank te realiseren; het eindigt met het weerklinken van die klank, maar voordat het zo ver is, zijn er heel wat signalen over en weer gegaan tussen dat hoofd en het spraakorgaan (stembanden, mondholte enz.). Een groot deel van die signalen lijken halve signalen die appelleren aan bekende, vertrouwde handelingen, die bijna automatisch verlopen.

Worden we geconfronteerd met een ons onbekende spraakklank, dan valt er niets te automatiseren en dan raken we ook meteen in de problemen. Voor veel dialektsprekers is het Nederlands op een aantal punten een vreemde taal. Denkt U maar aan de moeilijkheden die het spreken van de h, ons Westbrabanders, oplevert.

Om het nog ingewikkelder te maken, houden we bij het spreken vaak van te voren al rekening met de spraakklank die nog niet aan de beurt is. Dat is heel gemakkelijk te konstateren als we, staande voor een spiegel, ná elkaar uitspreken kiek en koek. Al vóórdat we aan de klinker toe zijn, dus al bij het spreken van de k, hebben onze lippen zich ingesteld, óf op de ie of op de oe. En we hoeven daar niet bij na te denken: het gaat automatisch.

Daarbij is dit anticiperen op een volgende spraakklank, zéker voor het fysiologische aspekt ervan (dat is het